

תקציר ההרצאה לארגון "צוות" סניף חולון.

הנושא: "חפרפרות נגד מדינת ישראל בשנות ה-50 ובשנות ה-80".

חפרפרת במערך הביון של מדינה הוא פוטנציאל לנזק עצום. בהרצאה הזאת מובאים סיפורים של מרגלים אשר ריגלו לטובת שרותי הביון של מזרח אירופה.

המרגל הראשון הינו לוי לוי. הוא נולד בפולין בשנת 1922. בפרוץ מלחמת העולם השנייה, נמלט לברה"מ. בתום המלחמה חזר לפולין וגויס לשרות הביטחון הפולני, זאת בשעה שהיה חבר בתנועת "גורדוניה". חבריו לתנועה לא חשדו בו שהוא מדווח עליהם לשירותי הביטחון של פולין. בשנת 1948 עלה לישראל עם אשתו שנפטרה זמן קצר לאחר הגעתו ארצה. בשנת 1950 התגייס לשרות הביטחון בהמלצת איש שרותי הביטחון שהכירו מפולין. לוי לוי שובץ ליחידה המבצעית של שרות הביטחון. לוי לוי סיפר שיש לו משפחה אמידה בצרפת, סיפור שנתן לו כיסוי ליציאותיו לצרפת והסבר לך שמצבו הכספי משופר יותר מזה של חבריו.

במהלך שרותו, נישא לוי לוי לבחורה ישראלית. כאשר נשיא פולין, גמולקה, פתח את שערי פולין, הגיעו לארץ עולים שתוחקרו ע"י שרותי הביטחון. שניים מהם ידעו לספר על חפרפרת שהוחדרה לישראל. הם לא ידעו את שם המרגל אך התיאור הוביל ללוי לוי. לוי הוצא לחופשה כפויה, בחודש אוגוסט 1957, למשך כמה חודשים. הוא תבע לשוב לעבודה, אולם שרות הביטחון דחה את בקשתו. לוי ביקש לצאת "ולבקר את משפחתו" בצרפת. שרות הביטחון אפשר לו זאת. עם חזרתו לארץ הוא זומן לשיחה עם מפקדו, בחודש ינואר 1958. במהלך השיחה נאמר לו שידוע שהוא מרגל עבור שרות הביון הפולני. לוי לוי הכחיש זאת בתוקף. הוא נעצר. המעצר והמשפט היו תחת איפול של הצנזורה. במהלך המשפט, זומן ראש השרות, עמוס מנור לפאריס. שרות הביון הצרפתי אפשר לו להיפגש עם סוכן שלהם, איש ביון פולני, שהיה גם מפעילו של לוי לוי. כדי לשמור על המקור שלהם, הם רק ידעו את עמוס מנור לגבי המידע, אך הוא לא יכול היה לקחת איתו תיעוד לארץ. המשפט הסתיים. לוי לוי נידון ל 10 שנות מאסר. פרקליטו ערער לעליון. במהלך הערעור, חוסל הסוכן שעבד עבור הצרפתים. בעקבות זאת הועבר התיעוד לידי השב"כ. החומרים הוצגו לפרקליטו של לוי לוי. כאשר הפרקליט, אריה מרינסקי, הציג את החומרים למרשו, לוי הודה לראשונה באשמה.

העונש נשאר על כנו ובזכות שיתוף הפעולה של לוי עם חוקריו זכה לוי לקיצור עונשו בשליש.

לאחר הודעתו, אשתו התגרשה ממנו ועזבה את הארץ.

לאחר שחרורו, נסע לוי לוי לאוסטרליה שם הוא נפטר במהלך שנות השמונים של המאה שעברה.

על הפרשה הוטל איפול ורקת בתחילת שנות התשעים היא אושרה לפרסום

הפרשה השנייה הינה של וולף גולדשטיין. וולף נולד בריגה והיגר עם הוריו לגרמניה. לאחר עליית הנאצים היגרו הוריו לשוויץ. בשנות נעוריו הוא הפך לקומוניסט. בשנת 1942 התגייס וולף לצבא שוויץ. חברתו של וולף שלימים הפכה לאשתו למדה איטלקית. למורה לאיטלקית היה חבר שהיה איש המודיעין הצבאי הסובייטי. וולף הרשים אותו מאוד. המרגל הסובייטי גייס את וולף לרשת ריגול שהוא הקים ובאותה עת לימד הכשיר אותו כמרגל. בתום המלחמה הוא המליץ לוולף לנסות ולהתמקם באזור בו הוא יוכל לסייע בצורה מיטבית לברה"מ.

וולף שנישא בינתיים לאדית עלה לישראל והגיע לקיבוץ הזורע. הוא ניסה להקים תא קומוניסטי, אך הורחק מהקיבוץ. הוא יצר קשר עם השגרירות הסובייטית, אך נאמר לו להמתין לפניה שלהם עליו. וולף שהתגרש מאדית ונישא לאישה אחרת התקבל למשרד החוץ. הוא הסתיר את דבר היותו קומוניסט. בשנת 1952 נשלח לבריסל שם הוא גויס ע"י המודיעין הסובייטי. כשנה לאחר מכן הוא נענה לפניה של המוסד והפך להיות גם סייען של המוסד והיה מעורב במבצע של גיוס מדענים נאצים (גיוס "תחת דגל זר").

וולף גולדשטיין ששינה את שמו לזאב אבני - שר החוץ באותה העת היה משה שרת- ביקש מאישר הראל להתקבל למוסד. אישר ביקש ממנו להמתין עד סיום חוזהו עם משרד החוץ. בינתיים הסוכנים הנאצים שגויסו ע"י אבני, נחשפו במצרים. אישר הראל קיבל טיפ מרבינוב, איש מפ"ם על כך שאבני הוא בעצם קומוניסט. אישר הסיק שאבני כנראה משרת את הרוסים. עם הגעתו של אבני לארץ, לחופשת מולדת, הוא נעצר ונכלא. אבני סרב להצעתו של אישר שניסה להכפילו (לגרום לו לעבוד נגד הרוסים). שותף לחקירתו היה סגן ניצב יהודה פראג לימים ניצב יהודה פראג שהתיידד עם אבני כמה שנים לאחר שחרורו.

אבני סיפר מאוחר יותר כי מה שגרם לו להתפכח מהקומוניזם, היה נאומו של חרושצ'וב מהוועידה העשרים של המפלגה הקומוניסטית. בנאום, הוא תקף את סטאלין והאשים אותו בפשעים חמורים ביותר. אבני - שנקרא ע"י השב"כ "זימרי"- נידון ל- 14 שנות מאסר. שיתוף הפעולה שלו עם השב"כ הוביל לקיצור משמעותי בתקופת המאסר והוא ריצה כשבע שנות מאסר.

במהלך ריצוי עונשו הוא למד פסיכולוגיה. לאחר שחרורו נשאר אבני בישראל, היה חבר בקיבוץ משמרות. אשתו נשארה אתו. בשנות התשעים הוא עזב את הקיבוץ ועבר לחדרה ועסק במחשבים. אבני נפטר בינואר 2007.

אבני תאר את קורותיו בספר "פרשת פיגמליון" את הפרק האחרון בספר כתב יהודה פראג.

גם על פרשה זאת הוטל חיסיון למעלה משלושים שנה.

הפרשה השלישית היא פרשת הריגול של אל"ם שמעון לוינזון. שמעון לוינזון נולד בירושלים בשנת 1933 - דור שביעי בארץ. בשנת 1950 גויס לצה"ל ושירת בועדת שביתת הנשק בין ישראל לירדן. השתחרר חזר לשירות קבע ושירת בנספחות צה"ל בתורכיה.

לאחר חזרתו יצא לקורס קצינים אך הודח וקיבל דרגת ייצוג של קצין. המשיך לשרת כנציג צה"ל בוועדת שביתת הנשק, ושימש מתאם בין חיל המודיעין לצבא ירדן. ב- 1960 עבר קורס מודיעין בכיר והוצב כראש מדור תיעוד במחלקת איסוף באגף המודיעין. השתחרר משירות הקבע בשנת 1961. לוינזון מונה למנכ"ל החברה הממשלתית למדליות ומטבעות, אך נאלץ היה לעזוב את תפקידו לאחר כמה חודשים. בשנת 1963 התגייס לשב"כ ועמד בראש צוות בתחום התשאול. בשנת 1965 עבר למוסד ועסק באותו התחום. בשנת 1967 חזר לצה"ל לוועדת שביתת הנשק ישראל ירדן. לאחר המלחמה הוא עבר לשרת ביחידת הקישור לאו"ם כמפקד היחידה. בשנת 1970 עבר למוסד ושרת באתיופיה כראש השלוחה. הוא הוחזר לישראל כתוצאה מתקלה ביטחונית ומונה לעוזר רמ"ח לקשרים מיוחדים. בשנת 1973 חזר לוינזון לצה"ל ושירת כקצין קישור לכוחות הזרים. לאחר שרפול מנע את קידומו הוא פרש מצה"ל בשנת 1978 ולאחר שגנרל אנציו סילסאו המליץ עליו, הוא התקבל לעבודה באו"ם ונשלח לתאילנד בתחום המלחמה בסמים. בעקבות קשיים כלכליים פנה לוינזון, באפריל 1983, לשגרירות הסובייטית והציע את שרותיו. הוא זומן בחודש מאי למוסקבה והוא גויס כסוכן קג"ב, צויד בעזרים מתאימים והנחיות. עם חזרתו לארץ, ניסה לוינזון להתקבל למוסד ולארגון נתיב בר, אך נידחה. במאי 1985 התקבל לוינזון למשרד רוה"מ לתפקיד קב"ט. קשריו והיכרותיו מן העבר סייעו לו בכך. לאחר מספר חודשים הוא נאלץ לסיים את תפקידו בגלל תפקוד לקוי. הציעו לוינזון, בשנת 1989 את תפקיד מבקר השב"כ אך בגלל התנגדותו של ראש השב"כ דאז, יעקב פרי, הוא לא מונה לתפקיד. מידע שהגיע למוסד, חשף את לוינזון. באותה עת, ספטמבר 1990, שהה לוינזון בתאילנד. השב"כ פיתה את לוינזון לחזור ארצה. עם חזרתו במאי 1991 נעצר לוינזון ומיד הודה במעשיו. הוא נידון ל- 12 שנות מאסר והורד לדרגת רב סמל וסולק מעמותת גמלאי צה"ל. גם אשתו עזבה אותו. משפטו של לוינזון היה גם כן תחת צו איסור פרסום. הוא נכלא עם פרופ' מרקוס קליגברג. רק בשנת 1993 התירה הצנזורה לפרסם את פרשת הריגול. לוינזון שוחרר בשנת 1999 לאחר שנוכה שלישי מעונשו בשל התנהגות טובה. השב"כ כתב עליו שהוא היה בחזקת סיוט שהתממש. וכן "בשל עברו המגוון, היקף היכרותיו ונגישותו למידע סודי ביותר, הסב לוינזון – שנחשב לאחד מבכירי סוכני ה-KGB בישראל נזק מודיעיני חמור ביותר לישראל."